

Списание за наука

„Ново знание“

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Академично издателство „Талант“

Висше училище по агробизнес и развитие на
регионите - Пловдив

New Knowledge

Journal of Science

ISSN 2367-4598 (Online)

ISSN 1314-5703 (Print)

Academic Publishing House „Talent“

University of Agribusiness and Rural Development
Bulgaria

<http://science.uard.bg>

STUDY FOR ENTOMOLOGICAL PESTS IN RED OIL- BEARING ROSE (*ROSA DAMASCENA* MILL.)

Zheko Radev

Institute for roses and aromatic plants, Kazanlak, Bulgaria

Abstract: Nine representatives of the entomological pests from 8 families belong to 4 orders were identified. The pests are reported from March to August. With the most representatives from four different families is order Coleoptera- *Tropinota hirta* Poda, *Cetonia aurata* L., *Tetrops praeustus* L., *Agrilus mokrzeckii* Obenberger and *Rhynchites hungaricus* Fus. Other identified pests are *Macrosiphum rosae* L., *Edwardsiana rosae* L., *Erannis defoliaria* Cl. and *Cladius pectinicornis* Geoffr.

The entomological species *Tetrops praeustus* L., found during the survey in the area of the Institute of roses and aromatic plants - Kazanlak, was mentioned for the first time as a pest of red oil-bearing rose *Rosa damascena* Mill. In the available specialized literature for pests of red oil-bearing rose *Rosa damascena* Mill. so far, the identified pest is not described as a pest of it.

Keywords: *Rosa damascena*, *Macrosiphum rosae*, *Agrilus mokrzeckii*, *Tropinota hirta*, *Rhynchites hungaricus*, *Tetrops praeustus*.

ОТЧИТАНЕ НА ВРЕДНА ЕНТОМОФАУНА В МАСИВ С ЧЕРВЕНА МАСЛОДАЙНА РОЗА (*ROSA DAMASCENA* MILL.)

Жеко Радев

Институт по розата и етеричномаслените култури - Казанлък

Резюме: Установени са 9 представителя от вредната ентомофауна от 8 семейства принадлежащи към 4 разреда. Отчитането на неприятелите е направено от месец март до месец август. С най-много представители от четири различни семейства е разред Coleoptera-*Tropinota hirta* Poda, *Cetonia aurata* L., *Tetrops praeustus* L., *Agrilus mokrzeckii* Obenberger и *Rhynchites hungaricus* Fus. Други установени неприятели са *Macrosiphum rosae* L., *Edwardsiana rosae* L., *Erannis defoliaria* Cl. и *Cladius pectinicornis* Geoffr.

Установеният по време на обследването в района на Института по розата и етеричномаслените култури – Казанлък, ентомологичен вид Сливов сечко *Tetrops praeustus* L. е споменат за първи път, като неприятел по червената маслодайна роза *Rosa damascena* Mill. В достъпната специализирана литература за неприятели по червена маслодайна роза *Rosa damascena* Mill. до момента, установеният вредител не е описан като неприятел по нея.

Ключови думи: *Rosa damascena*, *Macrosiphum rosae*, *Agrilus mokrzeckii*, *Tropinota hirta*, *Rhynchites hungaricus*, *Tetrops praeustus*.

ВЪВЕДЕНИЕ

Маслодайната роза се напада от редица неприятели, което води до намаляване на добивите от розов цвят. Един от основните неприятели е розения пъпкопробивач (*Rhynchites hungaricus* Fus.), той е описан от Стайков и др. (1969), а по-късно докладван от Margina et al. (1999), в Турция е установен от Acataу (1970). В Гърция е установен по декоративната роза от Kontodimas & Kavallieratos (2004).

Други важни икономически неприятели по маслодайната роза са розения агрилус (*Agrilus mokrzeckii* Obenberger), пъпковата перокрилка (*Platyptila rhododactylus* Fabr.), Мъхнатия бръмбар (*Tropinota hirta* Poda) и зелената розена листна въшка (*Macrosiphum rosae* L.) описани от Стайков и др. (1969), Лечева и др. (2003), Недков и др. (2005) и др.

Неприятелите могат да се срещат както в млади и стари насаждения, така и в площите където се отглежда посадъчен материал. През последните няколко години интересът към маслодайната роза се повиши и засадените площи с нея се увеличиха, дори в нетипични райони за отглеждане. Това може да доведе до повсеместно разпространение на неприятели.

Целта на настоящето изследване е да се отчете вредната ентомофауна в масив с червена маслодайна роза (*Rosa damascena* Mill.).

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Отчитане на вредната ентомофауна в масив с червена маслодайна роза от сорт Искра бе направено на територията на Института по розата и етеричномаслените култури – Казанлък. Наблюденията и отчитанията са направени от месец март до месец август през 2020 г. Културата е традиционна в дадения район. В него има развито интензивно земеделие от различни култури и най-вече етеричномаслени насаждения. По тази причина лесно може да стане нападение от различни видове насекоми.

За установяване на наличната ентомофауна в масив от маслодайна роза е ползван визуалният метод, чрез маршрутни обхождания на насажденията през споменатия по горе

период. Чрез ентомологичен сак, са правени стръсквания, за да се установи и ентомофауната посещаваща маслодайната роза.

РЕЗУЛТАТ И ОБСЪЖДАНЕ

Направеното проучване и обследване на розов масив от сорт Искра е на територията на Института по розата и етеричномаслените култури. Данните показват наличие на 9 представителя от вредната ентомофауна от 8 семейства принадлежащи към 4 разряда (Таблица 1). Отчитането на неприятелите е направено от месец март до месец август. С най-много представители от четири различни семейства е разред Coleoptera (Твърдокрили)- Мъхнат бръмбар *Tropinota hirta* Poda, Златка *Cetonia aurata* L., Сливов сечко *Tetrops praeustus* L., Розен агрилус *Agrilus mokrzeckii* Obenberger и Розен пъпкопробивач *Rhynchites hungaricus* Fus.

Следващият разред по брой неприятели представен от две семейства е Hemiptera- Зелена розена листна въшка *Macrosiphum rosae* L. и Розена цикада *Edwardsiana rosae* L. Разред Lepidoptera (Пеперуди) е представен от Голяма зимна педомерка *Erannis defoliaria* Cl., а разред Hymenoptera (Ципестокрили) е представен от листната оса *Cladius pectinicornis* Geoffr.

При направеното проучване не е установена пъпковата перокрилка *Platyptila rhododactylus* Fabr., един от основните неприятели по маслодайната роза.

Представителите на семейство Coleoptera нанасят следните повреди: Мъхнатия бръмбар *Tropinota hirta* Poda и Златката *Cetonia aurata* L. нанасят щети по цветовете на розата; Сливовия сечко *Tetrops praeustus* L. нагрива жилките на листата от долната страна; при розения агрилус *Agrilus mokrzeckii* Obenberger икономическите щети се нанасят от ларвите, които се вгризват в леторастите над 2 годишна възраст, образуват се гали в мястото на повредата и леторастите в последствие загиват; Розения пъпкопробивач *Rhynchites hungaricus* Fus. изгризва младите листа и цветните пъпки.

Листната въшка *Macrosiphum rosae* L. напада листата, пъпките и леторастите, като в последствие те се деформират и забавят развитието си. При другият представител от разред Hemiptera- Розена цикада *Edwardsiana rosae* L. вредят ларвите и възрастните, които смучат сок от долната страна на листата.

Таблица 1. Регистрирани представители на вредната ентомофауна в розов масив.

Разред	Семейство	Представител
Coleoptera	Scarabaeidae	<i>Tropinota hirta</i> Poda
		<i>Cetonia aurata</i> L.
	Cerambycidae	<i>Tetrops praeustus</i> L.*
	Buprestidae	<i>Agrilus mokrzeckii</i> Obenberger
	Attelabidae	<i>Rhynchites hungaricus</i> Fus.
Hemiptera	Aphididae	<i>Macrosiphum rosae</i> L.
	Cicadellidae	<i>Edwardsiana rosae</i> L.
Lepidoptera	Geometridae	<i>Erannis defoliaria</i> Cl.
Hymenoptera	Tenthredinidae	<i>Cladius pectinicornis</i> Geoffr.

* Описан за първи път като неприятел по червена маслодайна роза *Rosa damascena* Mill.

Ларвата на представителя от разред Hymenoptera листната оса *Cladius pectinicornis* Geoffr. нагрива листата, а ларвата на голямата зимна педомерка *Erannis defoliaria* Cl. от разред Lepidoptera нагрива и пъпките на розите.

Установеният по време на обследването в района на Института по розата и етеричномаслените култури – Казанлък, ентомологичен вид Сливов сечко *Tetrops praeustus* L. е споменат за първи път, като неприятел по червена маслодайна роза *Rosa damascena* Mill. В достъпната специализирана литература за неприятели по червена маслодайна роза *Rosa damascena* Mill. до момента, установеният вредител не е описан, като неприятел по нея.

ИЗВОДИ

Установеният по време на обследването в района на Института по розата и етеричномаслените култури – Казанлък, ентомологичен вид Сливов сечко *Tetrops praeustus* L. е споменат за първи път, като неприятел по червена маслодайна роза *Rosa damascena* Mill. В достъпната специализирана литература за неприятели по червена маслодайна роза *Rosa damascena* Mill. до момента, установеният вредител не е описан, като неприятел по нея.

При направеното проучване не е установена пъпковата перокрилка *Platyptila rhododactylus* Fabr., един от основните неприятели по маслодайната роза.

ЛИТЕРАТУРА

1. Лечева И. Григоров С., Димитров. (2003). Специална ентомология.
2. Недков Н., К. Кънев, Н. Ковачева, С. Станев, А. Джурмански, К. Сейкова, Хр. Ламбев, А. Добрева. (2005). Наръчник по основните етеричномаслени и лечебни култури.
3. Стайков В., Ж. Атанасов, И. Танев, С. Цачев. (1969). Етеричномаслени култури. Земиздат, София, стр. 253.
4. Acatay A. (1970). Pests of *Rosa damascena* Mill, in Turkey. *Anzeiger Pur Schadlingskunde und Pflanzen schütz*, 43(4):49-53.
5. Margina A., I. Lecheva, L. E. Craker, V. D. Zheljaskov, A. Giuliatti. (1999). Diseases and pests on Bulgarian oil-bearing rose {*Basa kazanlika* V.T,=*Rosa damascena* Mill. var. *kazanlika*). *Acta Horticulturae*, 502:237-241.
6. Kontodimas D. C., N. G. Kavallieratos. (2004). First phenological data of the rose pest *Homalorhynchites hungaricus* (Herbst) (Coleoptera: Rhynchitidae) in Greece. *Entomologia hellenica*, 15:62-63.